

הספר השלישי "מה עשתה קייטי"***, לסוון קולדיג', הוא סיפור לנערות בגיל מבוגר יותר וכולל לקוח מהווי זר ומוזר. ספק בלבי אם יבין הקורא הצעיר הווי זה.

את אשר קרה בבית משפחת הרופא קאר, ההרפתקאות השונות שנכתבו בהן הילדים, והגלויים על המשפחה והמכרים קוראים אנו בספר זה. בחלק מספורים מודגש מוסר השכל. התרגום מאנגלית יהיה קשה לנערות שלמען נכתב. אחדות מן המלים ימצאו בקושי במילון, למשל המילה "איסכלה". מוטב היה לו נקט המתרגם לשון נוחה יותר ואביא דוגמה: בעמוד 25 כתוב: "היא הושיבה אותה בחיקה (האומנת) את קייטי". סכה את הקדקוד הלוהט, בירשה את שערה, מרחת אסתירית על החבורות והלבישה אותה שמלת נקיה ובהגיע ארוחת-מנחה לא ניכר היום מיומים, פרט לעיניה האדומות מבכי והדודה איני לא השיגחה כלל כי משזר אינו כשורה".

פנחס אלער

*** מה עשתה קייטי מאת סוון קולדיג', תרגם אברהם בירמן, הוצאת ספרים י. צ'צ'יק, תל-אביב.

שגורה על פיו והוא רץ בה. מדובר בספר הזה על אירעם שאירעו סמוך לו במקום ובשנים. ואין חביב על הילד כסיפור על מי שדומה לו בכל ועברו עליו הרפתקאות ומעשי גבורה שונים בדרך הטבע ושללא בדבר הטבע.

ה"אני" המספר בספר הוא אוריאל אופק, המחבר עצמו. והמסופר מותח וכושב את דמיון הקורא מייד בעמוד הראשון (פרט לפתיחה, שכמה תיאורים כמו "קימורו של הכרמל העטוף באד כחלחל ומסתורי" וכדומה אינם מוסיפים). נצמד הילד לסיפור המעשה, עובר לגיטו היהודי של דמשק, חוזר לחיפה, נקלע לכפר, מגיע לקיבוץ; וסופו של הספר במלחמת העצמאות. המספר הוא איש מבוגר אולם הגיבור שמפיו מופר הכל, פרט לפרקים המקשרים והמבהירים, הוא הילד מנשה. שהמחבר מצאו ברחוב, ושהוריו רח עם הרבה ילדים יהודיים בגבול הסורי והגיע לארץ ישראל. והסוף מופלא ומיוחד במינו. מנשה זה שנתבגר בינתיים במקצת, מצטרף אל לוחמי ישראל ובמעשה גבורה מהולל הוא קונה את עולמו.

הלשו היא לשון ימינו טעונה סממנים סיפוריים מורשת ימי המלחמה והמאבק. וטוב שגם השמות שהיו רגילים אז ניתנים בספר.

חוקי התורה

לקט לבתי-ספר, ערוך לפי נושאים ומבואר ע"י ד"ר שמואל נחשון, הוצאת לשכת החינוך העברי בקליבלנד, תשכ"ה.

אחת הבעיות הקשות והמעיקות בחינוך היהודי בתפוצות היא בעיית חיבור ספרי לימוד להוראת הלשון העברית וספרותה ולהוראת תרבות ישראל. מלבד הקשיים הרגילים הכרוכים בחיבור ספרי-לימוד והנובעים מן הצורך להתאים את הספרים לדרגת התפתחותו של הילד מזה ולמטרות החינוך הכלליות והמטרות הספציפיות שבא ספר הלימוד המסוים לשרת. קשיים הנובעים מארגון חומר הלימודים ועריכתו בהתאם לדרישות החינוכיות — אירגונו כך שיהלום את התנסות התלמיד, עריכתו בחטיבות דעת מוגדרות, עידכונו ונאמנותו של החומר, התאמתו לתכנית הלימודים, סיפוק אמצעי עזר להוראה ומכשירי-לימוד כגלוויים לחומר עצמו וכדומה, נוספים שורה שלמה של קשיים בחיבור ספרי לימוד עברי. קשיים אלה נובעים מעצם העובדה שהעברית נלמדת כשפה שניה ולעתים קרובות כשפה מתה ומכך שהדברים לקוחים לרוב מסביבה רחוקה ומהווי זר לילד בתפוצות. בכל ספר

לימוד בעברית, ולא רק בספר להוראת השפה, חייב המחבר להתמודד עם תלכסיון המוגבל, עם הצורך להשתמש בעיקר במלות היסוד, לר"אוג שהמלים החדשות לא תבאנה רצופות קשיים אלה ועוד רבים אחרים עמדו בפני שמואל נחשון בבואו לחבר ספר לימוד של חוקי התורה, שנועד לבתי-ספר תיכוניים בלתי-אינטגרטיביים בארצות דוברות אנגלית. קשה ומסובכת היא הוראת פרשיות החוקים בתפוצות: לשונם של חוקי-התורה מרוכזת ודחוסה יותר מלשונם וסגנונם של ספרי המקרא, חסרה בתורה חלוקה עניינית של החוקים לנושאים והם מפוזרים בכל חמשת החומשים וכדומה. כדי להקל על היראת חוקי התורה ליקט המחבר את החוקים יחדיו, חילקם לנושאים וביארם בירור מילולי וענייני. כל נושא פותח במבוא המשמש כרקע לו והמסכם את עיקר תוכנם ורעיונותיהם של החוקים ואף מנסה להראות את הזיקה בין מש"פטי התורה ובין הבעיות המעסיקות את האדם בן-דורנו. נחשון מדגיש כי "העריכה מיוסדת על העיקרון שהתורה היתה יפה לא לשעתה בלבד, אדיר בהן